

ADVIES Nr. 1.456

Zitting van woensdag 17 december 2003

Dienstencheques - Ontwerp van programmawet

x

x

x

2.052-1

ADVIES Nr. 1.456

Onderwerp : Dienstencheques – Ontwerp van programmawet

De heer F. Vandenbroucke, minister van Werk en Pensioenen, heeft bij brief van 5 december 2003 het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over hoofdstuk 10 van Titel II van het ontwerp van programmawet.

Dat hoofdstuk regelt het nieuwe stelsel van dienstencheques.

De bespreking ervan werd toevertrouwd aan de commissie Individuele Arbeidsverhoudingen.

Op basis van de werkzaamheden van die commissie heeft de Raad op 17 december het volgende advies uitgebracht.

x

x

x

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

I. ONDERWERP EN DRAAGWIJDTE VAN DE ADVIESAANVRAAG

De heer F. Vandenbroucke, minister van Werk en Pensioenen, heeft bij brief van 5 december 2003 het advies van de Nationale Arbeidsraad ingewonnen over een ontwerp van wet dat tot doel heeft door middel van de dienstencheques buurtdiensten en –banen te bevorderen en op die manier nieuwe banen te scheppen voor laaggeschoolde werknemers en zwartwerk tegen te gaan.

Het nieuwe stelsel van dienstencheques, dat voortkomt uit het akkoord dat tijdens de werkgelegenheidsconferentie werd bereikt, is beperkt tot banenscheppende activiteiten, met of zonder handelskarakter, die inspelen op individuele, persoonlijke of familiale noden die zich in het dagelijkse leven laten gevoelen en die betrekking hebben op thuishulp van huishoudelijke aard.

Om aan de specificiteit van de dienstencheques te voldoen voorziet het ontwerp van wet in een specifieke arbeidsovereenkomst : de arbeidsovereenkomst dienstencheques.

De loon- en arbeidsvoorwaarden van de werknemers die op basis van een dergelijke overeenkomst worden tewerkgesteld, hangen af van het paritair comité waaronder de onderneming ressorteert. Het bevoegd paritair comité wordt bepaald door de hoofdactiviteit van de onderneming.

Wat dat laatste punt betreft merkt de minister in zijn brief op dat, indien de Nationale Arbeidsraad voor het einde van 2003 geen unaniem voorstel met een alternatieve regeling heeft uitgebracht, de volgende regeling van toepassing zal zijn :

Voor de agentschappen sui generis van de uitzendbureaus en de ondernemingen die ressorteren onder een niet-werkend paritair comité zal een autonoom paritair (sub)comité worden opgericht voor de activiteiten in het kader van de dienstencheques.

In afwachting dat dit paritair comité werkt en de nodige collectieve arbeidsovereenkomsten zal hebben uitgevaardigd, zullen de loon- en arbeidsvoorwaarden van het paritair comité voor de diensten voor gezins- en bejaardenhulp (PC nr. 318) van toepassing zijn.

II. STANDPUNT VAN DE RAAD

1. De Raad heeft de adviesaanvraag van de minister van Werk en Pensioenen met de grootst mogelijke aandacht onderzocht.

In het licht van de informatie die de vertegenwoordiger van de minister heeft verstrekt, constateert de Raad dat er twee demarches in aanmerking moeten worden genomen.

Ten eerste heeft de Nationale Arbeidsraad de mogelijkheid een advies te geven over de loon- en arbeidsvoorwaarden die gelden voor de agentschappen sui generis van de uitzendbureaus en de ondernemingen die niet ressorteren onder een werkend paritair comité.

Ten tweede zal, bij ontstentenis van een eenparig advies van de Nationale Arbeidsraad betreffende de voornoemde ondernemingen en agentschappen sui generis, een paritair subcomité nr. 322.1 worden opgericht. In afwachting dat dit paritair subcomité werkt en de nodige collectieve arbeidsovereenkomsten zal hebben uitgevaardigd, zullen de arbeidsvoorwaarden en het loongemiddelde van het paritair comité nr. 318 voor de diensten voor gezins- en bejaardenhulp van kracht zijn in het kader van een bij koninklijk besluit bepaalde regeling. De huidige regeling zal van toepassing blijven zolang dat koninklijk besluit niet is vastgesteld.

2. De in de Raad vertegenwoordigde organisaties hebben over het voorstel van de minister geen gemeenschappelijk standpunt kunnen innemen.
 - a. De leden die de werkgeversorganisaties vertegenwoordigen, kunnen zich akkoord verklaren met de oplossing die door de regering wordt voorgesteld bij ontstentenis van een eenparig advies in de Nationale Arbeidsraad. Ze zijn van oordeel dat deze oplossing de beste en meest realistische waarborg biedt om de doelstelling van de regering te realiseren, met name het creëren van 25.000 extra banen in de sector van de thuishulp van huishoudelijke aard.

1. Zij spreken zich uit voor de snelle oprichting van een autonoom specifiek paritair comité voor de activiteiten in het kader van de dienstencheques voor de agentschappen sui generis van de uitzendbureaus en de ondernemingen die niet ressorteren onder een werkend paritair comité, terwijl voor de bestaande ondernemingen het principe blijft gelden volgens hetwelk het bevoegd paritair comité wordt bepaald door de hoofdactiviteit van de onderneming . Ze zijn van oordeel dat dit coherent is met de grondslagen van het systeem van collectief overleg . De noodzaak van een specifiek paritair comité volgt uit de bijzondere kenmerken van de markt , met name dienstverlening bij particulieren . In dit verband wijzen de werkgeversvertegenwoordigers erop dat de specificiteit in de markt ook in andere sectoren , zoals de handel , reeds heeft geleid tot een differentiatie van de overlegorganen . Het specifieke van de bijzondere marktomstandigheden in particuliere dienstverlening is overduidelijk.

2. Wat de overgangsfase betreft zijn ze het eveneens eens met het voorstel dat erin bestaat om in afwachting van de werkzaamheden van dit PC de loon- en arbeidsvoorwaarden van het paritair comité nr. 318 toe te passen op bedoelde activiteiten. Ze wijzen erop dat dit toelaat een fair evenwicht te vinden tussen een bepaald loonniveau (dat het midden houdt tussen het minimumloon en de loonniveaus toegepast in het paritair comité nr. 121) , de draagkracht en de bijzondere aard van de nieuwe vraag op de particuliere markt waaraan moet voldaan worden, en tenslotte de hoogte van de subsidie die beperkt is tot 13,27 euro per cheque. Ze wijzen erop dat een verwijzing naar het loonniveau in het paritair comité nr. 121 in de overgangsfase de ontwikkeling van een grotere markt (en dus tewerkstelling) in particuliere dienstverlening onmogelijk zou maken . Ze herinneren eraan dat dit ook trouwens wordt geïllustreerd door de huidige marktverdeling van activiteiten in deze markt, waar 50% van de werkzaamheden wordt gerealiseerd vanuit ondernemingen vallend onder het paritair comité nr. 318, 30% door uitzendkantoren en slechts 10% door ondernemingen uit de schoonmaak.

- b. De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen, betreuren dat de sociale partners bij hoogdringendheid geraadpleegd werden en een korte tijdsperiode kregen om advies uit te brengen in een materie die zo belangrijk is voor de werknemers en raakt aan de grondslagen van het sociaal overleg en meer bepaald de wet van 5 december 1968.

Die leden onderschrijven de tewerkstellingsobjectieven beoogd door de regering bij het uitwerken van het systeem van dienstencheques maar dit mag niet leiden tot een precarisering en een nivellering naar beneden toe van de loon- en arbeidsvoorwaarden van de werknemers tewerkgesteld in het kader van de dienstencheques evenmin als van dezen tewerkgesteld in aanverwante sectoren.

Teneinde de precarisering tegen te gaan is het nodig dat de werknemers tewerkgesteld met dienstencheques zonder onderscheid dezelfde loon- en arbeidsvoorwaarden genieten en dat op hen éénzelfde paritair comité van toepassing is.

De activiteit die in het kader van het systeem van dienstencheques zal worden uitgevoerd en zoals ze federaal omschreven is nl. huishulp van huishoudelijke aard , sluit het best aan bij het paritair comité van de schoonmaaksector (PC121).

Omwille van het evolutief karakter van het stelsel zijn de leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen, bereid om de logica van het voorstel van de regering te volgen maar wel onder bepaalde voorwaarden:

1. De loon- en arbeidsvoorwaarden van de werknemers die met een arbeids-overeenkomst voor dienstencheques worden tewerkgesteld, hangen af van het paritair comité waaronder de onderneming valt. Het bevoegde paritair comité wordt bepaald door de hoofdactiviteit van de onderneming.
2. Voor de ondernemingen die ressorteren onder een niet-werkend paritair comité en voor de uitzendkrachten wordt voor de activiteiten in het kader van de dienstencheques, een autonoom paritair subcomité opgericht. De autonomie van het paritair subcomité houdt in dat er een duidelijke scheiding is ten opzichte van het paritair comité van de uitzendarbeid sensu stricto.

Dit paritair subcomite 322.01 moet aan volgende voorwaarden voldoen:

- 2.1 Het paritair subcomité moet bevoegd zijn voor alle bedrijven, ook de semi-publieke, die werken met dienstencheques.
- 2.2 Gelet op de diversiteit van de operatoren moet de regering er op toezien dat de samenstelling van het paritair subcomité voldoende representatief is.
- 2.3 Er moet een maximale equivalentie bestaan met de loon- en arbeidsvoorwaarden van het PC 121 (schoonmaak) teneinde concurrentievervalsing tegen te gaan.

2.4 Het moet gaan om een evolutief PC dat een eventuele uitbreiding van het systeem tot andere activiteiten mogelijk maakt door te verwijzen naar de loon- en arbeidsvoorwaarden die van toepassing zijn in het gebruikelijke aanverwante paritair comité.

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen, betreuren dat de werkgeversorganisaties hun voorstel hebben afgewezen en zich in een andere interpretatie geven aan het regeringsvoorstel.

Inderdaad, in de logica van het regeringsvoorstel wordt de bevoegdheid van het paritair comité bepaald door de hoofdactiviteit van de onderneming waarmee de werknemer verbonden is door een arbeidsovereenkomst in het kader van de dienstencheques.

De praktijk zal echter tot gevolg hebben dat de ondernemingen zullen verkiezen om aparte juridische entiteiten op te richten zodat zij zullen ressorteren onder een niet werkend paritair comité.

Samen met de uitzendkantoren die hun activiteiten uitbreiden in het kader van de dienstencheques, zullen zij opteren voor de suppletieve regeling.

De werkgeversorganisaties hebben al laten verstaan dat onder invloed van de marktwerking de suppletieve regeling veralgemeend zal worden toegepast waardoor de evenwichten in het regeringsvoorstel zullen worden verstoord en het bijgevolg haar doel niet zal bereiken.

Deze praktijk zal een vervalsing van de concurrentie tussen operatoren voor de loon- en arbeidsvoorwaarden van de werknemers tewerkgesteld door dienstencheques tot gevolg hebben. Vandaar de noodzaak om het paritair subcomité 322.01 bevoegd te maken voor alle, dus ook de semi-publieke, dienstenbedrijven die gebruik maken van het dienstenchequesysteem en geen aanwijsbaar werkend paritair comité hebben.

De leden die werknemersorganisaties vertegenwoordigen, dringen er dan ook op aan dat hun voorstellen van kracht zouden worden teneinde het evenwicht in het regeringsvoorstel te eerbiedigen.

In afwachting van een dergelijke sterke regeling van de loon- en arbeidsvoorwaarden in het kader van het op te richten paritair subcomité 322.01, kan er een korte overgangperiode worden aanvaard van 1 januari 2004 tot uiterlijk 31 maart 2004 waarbij de door de regering voorgenomen maatregelen worden genomen, nl. loon - en arbeidsvoorwaarden geïnspireerd op de loon - en arbeidsvoorwaarden van toepassing in het paritair comité 318.

De leden die de werknemersorganisaties vertegenwoordigen, kunnen echter onder geen beding aanvaarden dat de invoering van de door hen voorgestelde regeling zou worden afgeremd door patronale tegenwerking en stellen daarom voor dat indien op 31 maart 2004 het paritair subcomité niet operationeel is, de loon -en arbeidsvoorwaarden van toepassing in het paritair comité van de schoonmaaksector (121) vanaf 1 april 2004 bij koninklijk besluit zouden worden opgelegd.

Die leden vragen eveneens aan de regering dat de sociale partners zouden geraadpleegd worden over de voorstellen van koninklijk besluit die in dit kader zouden uitgewerkt worden.
